

A la recerca de la concòrdia

Text > JOSEP PASTELLS

J. N. Santaaulàlia (Banyoles, 1955) continua engruixint la seva multi-forme producció literària, que des de fa uns anys se centra sobretot en la narrativa. *Banderes dels altres* (2019) potser no és exactament una novel·la, però els set episodis que componen el llibre, cadascun dels quals té sentit com a relat independent, estan relligats amb la tensió pròpia de les bones novel·les; a més de compartir personatges, aporten canvis en els punts de vista i salts en el temps que obliguen a llegir, capítol rere capítol, amb un interès creixent.

La darrera obra de Santaaulàlia està força relacionada amb la seva novel·la *La sorra vermella* (2017), però l'alè èpic i els tocs grotescos són substituïts per la immersió en la vida quotidiana de personatges complexos i contradictoris que, més enllà de la lluita per sobreviure, procuren construir un espai de seguretat i de felicitat contra les desventures. Situat en un lapse de quasi quaranta anys, del 1936 al 1975, el llibre intenta reflectir un procés de reconciliació i de concòrdia malgrat els estralls causats per la Guerra Civil. És la tercera vegada que l'autor emmarca una obra en un ambient de conflicte bèl·lic: les dues ja esmentades tenen l'embrió en la novel·la *Terra negra* (1996), que aprofundeix en la Guerra Civil que va tenir lloc al segle XIX entre carlins i anarquistes.

cabuda en la vida de Francesca. La nuesa, l'escreix i l'obsenitat només apareixen a la natura exterior: «Vaig sortir pel porxo fins al prat, moll de rosada a aquella hora del matí. El sol i els arbres plètòrics eren procaçment indiferents a tot. L'orgia vegetal era obscena», confessa el narrador cap al final. En canvi, la música, una certa música, regal de l'oïda i de l'esperit, amb instruments exòtics com el metal·lòfon o la celesta, al costat d'altres de més convencionals com el violí, la viola o el violoncel, hi és en tot moment present: György Ligeti, John Cage, Pierre Boulez, Morton Feldman, Giacinto Scelsi o minimalistes com Steve Reich

Barcelona, Banyoles i, en menor mesura, Girona i l'Empordà són els escenaris de *Banderes dels altres*, que parteix de set anècdotes reals transformades en ficció gràcies al treball i el talent de l'autor, que descriu així els inicis empresarials de Jepi Gual, un home que fabrica cola per amor: «Va començar a tragar pells un dilluns, després de passar-se tot el cap de setmana endreçant la barraca: va netejar-la bé, va canviar una bombeta fosa i algunes teules trencades, i amb quatre rajols i unes paletades de morter va construir uns fogons rudimentaris i una xemeneia». Gual, sens dubte el principal protagonista del llibre, comparteix pàgines amb personatges que, com ell, pateixen les paradoxes emocionals d'una postguerra que, independentment que siguin vencedors o vençuts, acaba convertint-los tots en derrotats. Com de costum, Santaaulàlia exhibeix un llenguatge precís i acurat i una admirable capacitat de recreació dels detalls d'un món que, sigui real o fictici, esdevé del tot versemblant gràcies a la seva lucidesa, comparable a la d'Artemi, el protagonista del relat *Un trepig darrere meu*, quan es justifica així amb el seu fill després d'haver-li explicat un episodi viscut un vespre d'hivern de la postguerra: «Quan m'has cridat perquè tenies por, he pensat: conta-li aquella història perquè sàpiga que no

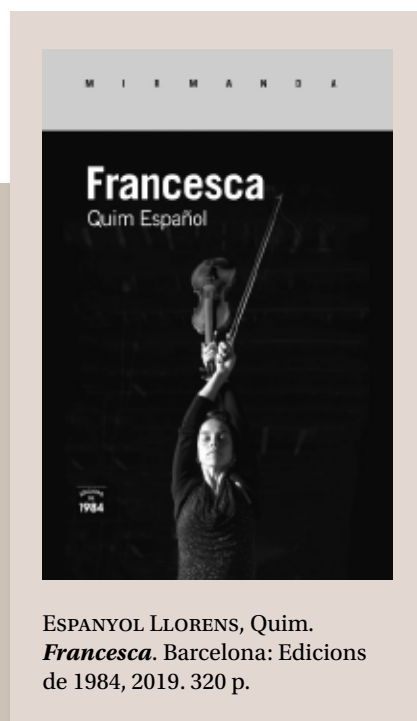
de *Different Trains*, entre d'altres, per no citar Arvo Pärt, a banda del contrapuntisme de Bach, dels quartets de Mozart o dels nocturns de John Field...

Fet i fet, la lectura del llibre provoca un plaer tenebrós, amb un desenllaç que et deixa amb l'alè tallat per una història inconclusa. Podria ser que aquest sentiment fos fruit de la sensació que ens trobem davant d'un final palesament obert? De cap manera el lector no es resigna a la catarsi de la incompleció i reclama respostes gairebé a crits. Una segona part, si us plau! I és que, en un pou llòbrec de desolació, difícilment hi neixen flors.

SANTAEULÀLIA, J. N.
Banderes dels altres.
Barcelona: Proa, 2019. 269 p.

hi ha monstres ni fantasmes, que les coses que ens fan por no existeixen enfora de nosaltres. Que les portem a dintre, com un grapat de xavalla a la butxaca dels pantalons».

ESPANYOL LLORENS, Quim.
Francesca. Barcelona: Edicions de 1984, 2019. 320 p.